

ПРЕБИЛОВАЧКИ МАРТИРОЛОГИЈ

Мартирологиј је реч црквена, хришћанска, *христолошка*, јер први *Мартис*, Протомартис и Архимартис јесте Богочовек Исус Христос, Који је распет „у време Понтија Пилата за *мартурион*“ – за *сведочанство* Јеванђеља спасења (1Тим. 6,13).

Када су Свети Цар Константин и мајка му Света Јелена подизали Храм на Гробу Господњем назвали су га МАРТИРИОН, зато што је ту пострадао Христос Богочовек, Спаситељ рода људског и свега света – Први *Мартиис Верни* (ὁ μάρτυς ὁ πιστός - Откр.1,5) – Први НАЧАЛОМУЧЕНИК Цркве Своје Богочовечанске, верног Народа Божијег, ученика и следбеника Својих.

Ако је Христос Јагње Божије, и идење за Њим куда год Он пође (Откр.14,4) исто што и **мартурион**, онда и пут Христовихученика и следбеника – истинских **хришћана**, значи *мартурион* – *сведочење* кроз страдање до *мучеништва*.

Мученици за Истинског Бога и истинског човека јављају се још од почетка хришћанске историје забележене у Новом Завету, од Јеванђеља до Апокалипсиса. Велики сведок - *мученик* Христов, Апостол Павле, у својој Посланици Јеврејима вели да је „вера основа свега чему се надамо и потврда стварности невидљивих“, јер у њој *μαρτυρήθητες* - „*посведочише и бише посведочени*“ као *Мученици* Христови многи праведници, „који вером победише царства, чинише правду... угасише силу огњену, од немоћних постадоше јаки, мукама уморени бише, искусише поруге и шибања, окове и тамнице, камењем побијени бише, престругани бише, измучени и од мача посечени... потуцаше се по горама и пећинама, по гудурама и **јамама земаљским**, којих свет не беше достојан“ (Јевр. 11,1. 33-39).

То је историја свих правих хришћана као *мученичких сведока* Христових – непоколебивих верних сведока *лика* Божјег и људског. Али, то *сведочење* није само патња, као што понекад преводе реч *мартурион* само као „*муке и патње*“. *Мартурион* је људски хришћански /=*христолошки* и *христологодобни*/ усправни и исправни став пред Богом и људима, ношење крста свога и идење кроз свет и историју за Првомучеником и Архимучеником Богочовеком Христом. Зато су Мученици за Христа кроз историју добијали од Бога Истине и Правде мученичке = победоносне венце Царства Небеског. Православна Црква Христова украсила се кроз векове, као дијадемом, венцем Светих Мученика, како и певамо у *Тројару* Светих Мученика. Отуда нам Апостол и саветује да се „угледамо на облак Мученика“, који „иду за Јагњетом Божијим“ у белим хаљинама „куд год Оно пође“ (Јевр.12,1-2; Откр.7,9; 14,4). Јагње Божије невино, Господ Исус Христос – Богочовек, и јагањци Божији – Хришћански Црквени Мученици, убељени крвљу својом којом су се сјединила са спасавајућом и убељујућом и васкрсавајућом Крвљу Христовом, повезани су Њиме и међусобно једном истом и истинском богочовечанском Вером, Љубављу и Надом, једном истом Истином и Верношћу, истом Правдом Божијом и људском, истом славом и бесмртношћу.

Има велике тајне у томе што је тајна *љубави* везана са тајном Крста, са тајном *Мартурија*. Тако је *Мартирологиј* = *Мученикослов*, уствари *Агапологиј* = *љубвеслов*, тј. *Слово Љубве* Бога Слова – Логоса и Смисла Љубави, како назва своју песму Христољубља и братољубља, Богољубља и човекољубља Свети Стефан Високи, Деспот Српски.

Ако је и по чему Свети Сава – по коме је наш Херцеговина и названа *Војводство Светиоџ Саве* – био хришћанин, био је по тој вери и љубави, по мартирској чежњи и стремњи да се поистовети са Христом у *мартурију* - мучеништву, да мучеништвом по савести и слободној вољи *посведочи* Христа Богочовека, да буде Христов *сведок*, од Бога и Цркве народа Божјег *посведочен*.

Јер, како вели Свети Јован Златоусти, мучеништво је не само у трпљењу и страдању за Христа, него и у жељи и намери, то јест несегичној љубави према Христу – Богу Љубави и Човекољубља. Зато код истинских Христових Мученика није било мржње ни према коме, па ни према својим мучитељима. И није било жеље за осветом, већ искрене молитве да се и мучитељи спасу и покајањем дођу у познање Истине, Која је Христос: Пут и Истина и Живот Вечни (1Тим.2,4; Јн.14,6).

+

Када је, пре 72 године, 1941. године, почео под нацистичко-ушашком окупацијом страшни геноцид над Православним Србима западно од Дрине, у једном српском далматинском селу један Хрват римокатолик уписао је свога пријатеља Србина у списак оних који су прешли у римокатолицизам, да би му спасао живот од ушашког покоља, овај, чим је то сазнао, отишао је и сам се пријавио ушашким властима, рекавши: „Не, ја не мењам своју веру у Христа, ја остајем Православни, ево вам мог живота!“ После је чудом Божијим некако преживео, али је то већ био *мученик* за Христа по слободној вољи, по верности и љубави за Праву веру Христову, каквих је *Мученика* = *Сведока* верних Христу до смрти, било безброј кроз векове у Цркви Божијој на Православном Истоку, па и код нас у Христовој и Светосавској Херцеговини на десетине и десеине хиљада. Једнога од таквих описао је Симо Матавуљ у српској православној Далмацији - *Пилипенду*, духовног великана, а иначе малог, сиромашног човека, који није хтео да “прода веру за вечеру”. А другога је описао, пре 70 година, једна лекар, Хрват Недо Зеџ, како мирно и с љубављу према мучитељу невино пострада у Јасеновцу. Био је то Свети Новомученик **Вукашин Мандрапа**, из суседног Пребиловцима села Клепаца.

Из великомученичких Пребиловаца, тог **СТАНИШТА Мученика**, дошли су ројеви и сазвежђа Новомученика Српских, пострадалих само зато што су Православни и што су Срби. Са њима су се јавили и Новомученици Глински, Јадовински, Јасеновачки, Житомислићки, Чавашки, невино као јагањци пострадали у јамама Корићкој, Ржани До, Капавица, Гаравица, Голубњачи, у цркви села Придворица на Горњој Неретви, у Попову Пољу и Горњем Храсну, и јамама безданицама код Дувна и Ливна, и даље по Српским Крајинама широм Босне, Славоније, Далмације, Лике и Кордуна, па све до Шумадије, као невини ђаци у Шумарицама код Крагујевца, и до великомученичког Косова и Метохије, где и данас мучеништво доживљава Светосавски и Светолазаревски народ Божји – за Христа и ради Христа, само зато што је Србин и Православац.

То су ројеви и сазвежђа Новомученика за Христа у Цркви Српској, стадали пре 70 година у Српским и Приморским земљама од Косова до Јадовна. у Та сазвежђа Новомученика спадају и **Новомученици Пребиловачки** и остали њихови и наши суседи и земљаци из славног древног српског села Пребиловци, села које **пребива** и претрајава до данас и до вечности, и осталих села и насеља из долине Неретве. Ту спадају свакако и неизбројани Мученици Српски пострадали ради своје вере и људске савести од безбожника комуниста за последњих пола века, све до Новомученика пострадалих од безбожних НАТО-бомбардовања, као што је, да споменеом само један пример, **Света Новомученица Милица** (Ракић), трогодишње Дете убијено НАТО-бомбама у родитељској избегличкој кући у Батајници, чији смо Свети Лик живописали на сводовима Манастира Тврдоша.

Једна Српкиња мајка из Западне Славоније, недавно, у првој половини децембра (1991.г.), током оне трагичне седмице за све прогањане Србе из Западне Славоније, рекла је: „Збегови су наши извори самопоштовања, отпора и

трајања за један лепши свет“. И то је својеврсни мучеништво: да носиш и до мучеништва очуваваш свој богомдани идентитет, народни и духовни, црквени и светосавски – хришћански и христолики идентитет: да останеш то што јеси.

Новомученици су у Српском народу најбројнији међу **децом**, у свим етапама наше крсновакрсне историје. Да поменемо мучеништво Српске Деце из тешких времена турског ропства, познат као *данак у крви*, којим је систематски затиран ионако десетковани Христов народ Светосавски. У Овчарским Манастирима, у пећини Кађеници, турски целати су унутра запалили цео збег српских жена и деце, зато што је једно мало дете у пећини заплакало! А свакако је заплакало Јаднице за Царством Небеским, за мученишвом Христа Распетог но и Васкрслог. Такав исти мучеништво доживела су и недавно Српска Деца на Косову и Метохији, као она Деца у Пећи, у Гораждевцу на реци Бистрици, у аутобусу на путу у селу Ливадице код Мердара и Подујева, као и она пре њих спаљивана у логорима Јасеновца и Старе Градишке, у Цркви Глинској, Јасеновачкој, Драксенићкој, Кусоњској, Коларићкој, Садиловачкој, Доброселској, Трибањској, Источкој у Метохији, у Девичком Манастиру на Косову, Новомученик млади Монах Хартион у Призрену и јеромонах Стефан и а њим млади читељ у Будисавцима код Клине...

Тако су пострадали и **Новомученичка Деца и Мајке из Пребиловаца**, њих **600 на броју**, невини као Витлејемска Деца, Српчад и Српкиње, бачених Христа ради у **Шурманачку јаму** код Међугорја, дана 6. августа 1941. године. Са њима је тада мученички пострадао и **још 250 Пребиловчана**, побијених у околини са обе стране реке Неретве. И 101 Новомученик у селу Чавшу у доњем Попову Пољу, и хиљаду других у јами Ржани До код Љубиња, и 8 Преподобномученика Монаха Житомислићких у јами Видоњи преко Неретве. И њих 134 у Корићкој јами код Гацка. И још неизбројани Новомученици у Цркви Придворичкој на Горњој Неретви, покланих на Божић 1942. године од суседа муслимана из Горњег Борча. И остали ројеви и сазвежђа Новомученика од Јадовна до Косова...

Године 1990. преживели Пребиловчани, сродници и суседи Новомученика, повадили су **Кости** њихове из бездане јаме Шурманачке и пренели их у и похранили у новоподигнуту Спомен Цркву крај Старог гробља у Пребиловцима. На жалост нашег доба, **године 1992, јуна месеца**, усред 20. века обезбожене Европске цивилизације, потомци истих мучитеља спалили су и порушили обновљено село Пребиловце, неколико Пребиловчана убили, а Спомен Храм минирали и булдожером са земљом сравнали, Свете Кости Новомученика делом спалили, као некада Свете Мошти Светога Саве! Старо гробље у Пребиловцима рушили колико год су могли, надгробне Крстове ломили и надгробне плоче дизали и разбијали, а кости у гробовима пољивали бензином и спаљивали! По завршетку ратног безумља и нечовечтва, **ТРИ КРСТА**, оборена и повређена, пренели смо са Пребиловачког Гробља и усправили их крај Цркве Васкрсења Христовог на гробљу Манастира Тврдоша, да стоје као Свети Спомен троструког Пребиловачког страдања. Данас, седамдесет и треће године од њиховог голготског мучеништва за Христа, обнављамо и новоподигнемо **Храм Васкрсења Христовог и Храм Пребиловачким Новомученицима**, на подобије **Храму Христовог Гроба и Васкрсења** у Јерусалиму. Тиме исповедамо и сведочимо и очкујемо Васкрсење мртвих и Живот Будућег Века.

+

Деца су нада наша хришћанска у Богодете Христа Богомладенца, и потврда вере Божије у човека. Када Бог узме једно или више Деце са овога у

онај свет, или допусти њихову прерану смрт, нама је људима тужно и тешко. Плачемо као први хришћани за Првомучеником и Архиђаконом Стефаном Првомучеником. Плачемо али не ридамо, јер у Васкрсење Христово и наше верујемо, и ишчујемо Други Долазак Христов исусрет свију нас са Њиме – Спаситељем и Васкрсијељем нашим. У Српском Православном народу постоји дубоко хришћанско веровање и осећање: да се све то молитвеним тиховањем и псаламским певањем доживљава и преживљава, да са тужнорадосном сузом и жизнерадосном молитвом сами себе, и једни друге, и сав живот свој, предајемо пучини милости Божије и љубави и човекољубљу Христа Бога и Спаса нашег, и свега света..

Време наше је време провере нашег *мартурија* – и сведочења о Христу, Победитељу ада и смрти, и Дародавцу живота вечног у Царству Будућег века . Светосавска Црква се окитила и још украшава венцем мучеништва, испуњујући Небеске кошнице ројевима и Рајске житнице печеним хлебовима Светих Новомученика, усред којих је, за Трпезом Царства, Архимученик Христос, Велики Архијереј и Жртва, Хлеб Небески и Чаша Живота, и до Њега Првомученик Његов Архиђакон Стефан, служитељ Тајне Трпезе Господње, чије Свето Име су понели су и носе безбројни Срби у Небоземној Земљи Србији, од Пећске Патријаршије до Поморија.

Кад народни песник, и за њим Свети Владика Српски Николај и ми за њима говоримо и певамо о „Небеској Србији“, тиме не својатамо, нити „национализујемо“ Небо само за Србе, него тиме онебесујући земаљску Србију и Српске крајеве, као што су их онебесили Свети Српски Манастири, Цркве и Задужбине, и Свети Мученици, Подвижници, Праведници и покајници. Мартиријум је својствен човеку, јер га чини способним да се отараси муља и блата, греха и зла, пролазних ствари и свега онога што га везује само за земаљску пролазност и постварује, оземљује. А човек треба да се онебеси, човек да се обогочовечи.

Нису Срби народ праведнији од других. Православни Срби добро знају да и „праведник седам пута на дан пада, али ће устати“, како вели Пророк Божији (Приче 24,16). Срби не кажу да су најбољи, ни најправеднији народ на свету. Али прави Срби добро знају, из искуства светосавског, црквено-народног, литургијског, мученичког, да крст и суза покајања иду заједно и да обоје воде у Васкрсење.

Православни Срби кажу да треба бити “кадар стићи, и утећи” (кад затреба), али је ипак најважније “на страшном месту постојати”. Ако је за мучеништво, ту смо; а ако је да се кајемо, опет ту смо. Битно је да очувамо образ Божји у себи, боголикост и христоподобност, јер ће нам то једино пред Богом и пред небеском Светосавском Србијом бити оправдање. Свети Сава и Свети Мученици и Новомученици, међу њима и Пребиловачки Новомученици, наши су путовођи „пута који води у живот“, а тај Птр је Христос Бог и Спаситељ, наш и свега рода људског. Зато и пева српски песник Херцеговац: “Ми пут свој знамо, Пут Богочовјека”.

Зато Срби Христови и Светог Саве, уз Христа и Светог Саву, и Свете Мученике и Новомученике своје признају за своје вође, за путеводитеље кроз мукотрпну земаљску историју на путу ка Царству Небеском. Јер Христом и у Христу Свети Сава и Свети Мученици и Новомученици су опррбаини и проверени *мартуријум* воље и љубави према Богу и људима, мартиријум савести и образа, мартиријум и сведочанство вере у Крст и Васкрсење, вере у Живот Вечни и Бесмртни.

Тај Мартиријум Српски народ и до данас у дубини душе своје воли и поштује, али не из патолошких разлога, или због незалечених рана. Нико од људи не воли да страда „ради страдања“, јер Бог је човека створио за живот и радост, па су и Срби *жизно-радостан* народ. Али је род људски адамовски од овог света и историје Богом даних, од живота који је радост, направио ову *долину плача*, и кроз њу се пролази са крстом, мукотрпним подвигом вере и наде и љубави, подвигом чојства и јунаштва, покајања и праштања, витештвом духа и срца, са песмом Српских Новомученика:

*Срб је Христов, радује се смрти,
Нема лепше вере од Хришћанске!*

⊕ ⊕ ⊕

СВЕТИМ Новомученицима ПРЕБИЛОВАЧКИМ

ТРОПАР, глас 8:

**Свети Новомученици Пребиловаца
за Христа бачени у јаму Шурманаца,
вером нађосте вечно Пребивалиште
у Царству Крста и Васкрсења;
љубављу таму и мржњу победисте,
и светлост Раја наследисте.**

**Од Господа молите нам вечно спасење
и свему свету јеванђелско покајање.**

КОНДАК, глас 3:

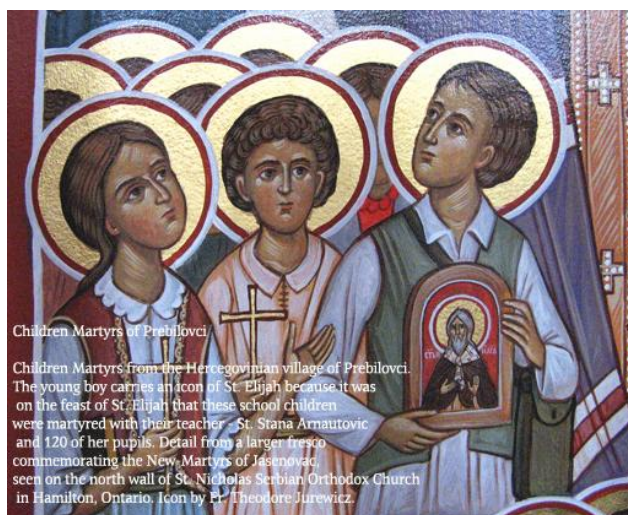
**Новомученици Свети за веру пострадасте:
у јаму за Христа невини бачени бисте,
од верних с љубављу из јаме извађени,
у Спомен Храм с љубављу положени.
Но Храм ваш безбожни разорише,
и кости ваше ко Савине попалише.
Данас нову Голготу и Врачар обнављамо
и Вас са Светим Савом смирено молимо:
У Царству Небеског мира почивајте
и Христово и наше Васкрсење сведочите.**

⊕ ⊕ ⊕

+ Епископ Атанасије (1992–2013,
Манстир Тврдош-Требиње)

**ТРИ КРСТА из ПРЕБИЛОВАЦА (18, 19 и 20.век),
пренети 1995.г. крај Цркве Васкрсења на Гробљу Ман.Тврдоша**

Свѣтѣ НОВОМУЧЕНИЦИ ПРѢБИЛОВЧКИ